

Stemningsrapport fra Tranquebar, Sydindien

Sydindien

En hilsen fra Frida Hastrup

I forbindelse med mit ph.d.-projekt om eftervirkningerne af tsunamien i december 2004 har jeg i de seneste fire måneder været på feltarbejde i den lille sydindiske landsby Tranquebar, hvor flodbølgen ramte med voldsom kraft. Udgangspunktet for projektet er, at tsunami-katastrofen ikke kun er en naturbegivenhed, men et møde mellem en begivenhed i naturen på den ene side og en udsat befolkningsgruppe på den anden side. En katastrofe som tsunamien er dermed både en naturbegivenhed og en dramatisk kulturbegivenhed. Derfor har jeg sat mig for at analysere alle de mere eller mindre synlige sociale og samfundsmæssige konsekvenser af katastrofen og at se på, hvordan katastrofen bliver forstået og fortolket af de overlevende i deres forsøg på at genopbygge et velkendt liv.

Mit første ophold her fandt sted i februar og marts 2005, altså ganske kort tid efter tsunamien, og i juni 2006 tog jeg hertil igen for i et halvt år at følge flodbølgens spor. Her er sket rigtig meget i løbet af den tid, der er gået mellem de to ophold. Stemningen er mindre post-traumatisk nu, selvom rygter om nye tsunamier stadig svirrer, og enhver omtale af jordskælv hvor som helst i verden straks får bekymringerne til at titte frem. Hvor der sidste år var fuldstændig blæst, er der dog nu et leben på stranden og tæt ved vandet, hvor drengene spiller cricket og surfer, boder sælger snacks, og pigerne går rundt i grupper og snakker. En af de meget synlige ændringer i landsbyen er, at en helt ny bydel med ca. 1200 nye huse er under konstruktion for at genhuse de fiskerfamilier, hvis hytter blev beskadiget eller helt skyllet væk i december 2004. Husene bliver bygget på et stort stykke eleveret jord officielt i passende afstand fra stranden og efter nye tsunami- og jordskælvssikre forskrifter. Det er dog et kapløb mod tiden, da tidsplanen for byggeriet for længst er overskredet. Jeg er derfor ikke helt overbevist om, at alle hviletidsbestemmelser og arbejdsmiljøregler bliver overholdt. Noget af det, jeg har undersøgt, er, hvad disse nye rammer om folks liv betyder for dem. Selvom det er tydeligt for enhver, at de nye huse ofte er af bedre kvalitet end de gamle, utætte hytter, som en del familier er flyttet tilbage til, er der stadig en vis skepsis overfor nybyggeriet, primært fordi en større afstand til havet besværliggør folks arbejde med fiskene. Så tilsyneladende hellere leve med frygten for en ny tsunami – tilsat lige dele fatalisme og galgenhumor, rørt sammen i et forsøg på at genskabe et genkendeligt liv. De familier, der fortsat bor i de midlertidige genhusningsbarakker, følger dog byggeriet sten for sten i håb om snarligt exit fra de kummerlige barakker, hvor knap to år er alt rigeligt.

▲ Blandt de mindre synlige effekter af tsunamien tyder det på, at også helt 'normale' fænomener som fx den igangværende regntid efter katastrofen er blevet en kilde til frygt, hvor den før bliver præsenteret som en hyggelig om end lidt besværlig tid, lidt ligesom når man sner inde i Danmark. Tilsvarende udtrykker mange fiskere, at tsunamien fuldstændigt har ændret på havet, hvor vind, strøm og fisk ikke længere opfører sig forudsigeligt. Dette er et par eksempler blandt mange på, at en ny usikkerhed har indfundet sig hos de berørte familier – en usikkerhed, der helt og holdent tilskrives tsunamien, som på den måde opfattes som et markant brud i den lokale historie.

Uden om alt dette udfolder sig dog også et andet og mindre foruroligende liv, som det er lidt af et eventyr at følge med i. For et par måneder siden oplevede jeg således den lokale tempelfestival præge byen. Den må være Tranquebars udgave af de byfester, som ruller over det danske sommerland – her dog fraregnet alle de (åbenlyse) udskænkingssteder. Bortset fra de mest forlystelsessyge af byens husarer, lod alle jeg talte med til at anse festivalen for lidt af et mareridt. Udover at de syntes, at det er spild af penge, og at de er bange for fyrværkeriet, medførte festivalen en fuldstændig afsindig støjforurening fra de gigantiske, skrattende højtalere, der spillede til den lyse morgen. Ingen, der bor i nærheden af templet, lukkede med andre ord et øje før meget sent på natten, hvilket forklarer, at mange efterfølgende så lidt klatøjede ud. Der var vist nok et religiøst rationale bag festivalen, men det er en anden historie, der absolut var trængt i baggrunden...

I denne uge var det en anden højtids tur til at rulle over byen. Det blev tid til Deepawali-festivalen, hvis præcise religiøse betydning jeg også kun har fået nødtørftige forklaringer på. Derimod står det mig lysende

klart, at festivalen indebærer en masse fyrværkeri, at alle skal have nyt tøj på, og at man udveksler en mængde mere eller mindre elaborerede former for konfekt og snacks. Jeg selv blev inviteret til at fejre festivalen sammen med min tolk og hendes familie og erfarede ad den vej, at Deepawali er en højtids for de morgenfriske, idet jeg blev bedt om at dukke op kl. fem om morgenen. Således tumlede jeg i lørdags af sted i de endnu nattemørke gader til en lydkulisse af heksehyl og hanegal for at deltage i en rigtig hyggelig og uhøjtidelig højtids – når der var strøm i øvrigt akkompagneret af tamilsk fjernsyn, hvor folk bryder ud i sang og dans med få minutters intervaller, hvilket for en stilfærdig nordbo tager lidt tid at komme til at holde af. Apropos tid; jeg har lidt under to måneder tilbage af opholdet her og må konstatere, at jeg har lært mennesker at kende, som jeg kommer til at savne. Da jeg kom tilbage her til byen efter en udflugt for nogen tid siden, tog jeg mig selv i at tænke, at det var rart at være hjemme igen; også selvom køligere himmelstrøg m.m. efterhånden begynder at virke tillokkende...